

ВСС - 7828 31.07.20г. ДО

КОМИСИЯ БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

КЪМ ПЛЕНУМА НА

ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Вх. № 8/19.08.2020г.

КОПИЕ:

КАМАРАТА НА СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

В БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д

От ЕВГЕНИ ДИКОВ –
Член на ВСС

ОТНОСНО: Определяне на реда и начина за изчисляване на обезщетенията по чл.225 ал.4 вр ал.1 ЗСВ.

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

С решение по т.34 от протокол № 19/03.06.2020 г. на КБФ е създадена работна група, която да изготви проект за решение за определяне на реда и начина за изчисляване на обезщетенията по чл.225 ал.4 вр ал.1 ЗСВ.

Като член на ВСС, избран от квотата на следователите, след промените в ЗСВ (ДВ, бр.11/07.02.2020 г) бях многократно сезиран от колеги-следователи и прокурори относно проблеми, свързани с нееднаквото прилагане на нормативните актове и противоречивата съдебна практика при определянето размера на обезщетенията.

Моля, при обсъждането в работната група да бъде взето предвид и изложеното по-долу.

С Указ № 1138 (ДВ бр.57/20.06.1979 г.) е създаден единен следствен апарат при МВР. На действащите към този момент следователи към прокуратурата им беше дадена възможност да бъдат преназначени като прокурори или да преминат към съответните поделения на Националната следствена служба към МВР. Указът е отменен с § 14 от ПЗР на ЗСВ (ДВ, бр.59/1994 г.).

В Конституцията на Р.България (ДВ, бр.56/13.07.1991 г.)-чл.128 предл.1, изрично е прието, че „Следствените органи са в системата на съдебната власт.“

В § 4 от Преходните и заключителни разпоредби на Конституцията на Република България, в сила от 13.07.1991 год. е посочено, че организацията на съдебната власт влиза в действие след приемането на новите устройствени закони, които трябва да бъдат приети в срока по § 3, ал.2. Действително в чл. 128 от Конституцията в редакцията – ДВ, бр.56 от 1991 год. е предвидено, че следствените органи са в системата на съдебната власт и осъществяват предварително производство по наказателни дела. Предвиденото в чл.5, ал.2 от Конституцията правило, че разпоредбите ѝ имат непосредствено действие, се явява неприложимо, предвид дадените от Конституционния съд разяснения с Решение № 6 от 22.04.1993 год. по конст.д. № 4 / 1993 год., в което се посочва, че текстовете на чл.117 – 133 от Конституцията и идеите, вложени в глава шеста „съдебна власт“ ще започнат да действат изцяло с л е д приемане на устройствените закони, предвидени изрично в § 4 от Конституцията. В тази връзка в решението се посочва още, че Конституцията решава, че следствието е част от съдебната власт /чл.128 от Конституцията/, без да конкретизира неговата структура и правно административните връзки с другите две звена на съдебната власт /съд и прокуратура/. Това трябва да бъде решено с устройствени закони. В тази насока е и § 9 от ПЗР на ЗМВР (ДВ, бр.57/1991 г.). Следователите са военнослужещи /офицери/ и техните звания се дават от министъра на вътрешните работи. Окончателното излизане на следствието от МВР, трябва да се реши с устройствените закони, предвидени в § 4 от Конституцията. В цитираното решение като приложим устройствен нормативен акт, уреждащ статута на следствието към момента на влизането ѝ в сила е посочен само Указ № 1138/1979 г. Първият устройствен закон, съгласно цитираната по-горе конституционна разпоредба, уреждащ статута на следствието като орган на съдебната власт, е Закона за съдебната власт, обнародван в ДВ, бр. 59 от 22.07.1994

год., до влизане в сила на който закон следва да се приеме, че заеманата длъжност „следовател“ е била в системата на изпълнителната власт. В подкрепа на това е и обстоятелството, че едва с разпоредбата на § 14, т.3 от ПЗР на ЗСВ от 1994 год. - /отм./ е отменен Указ № 1138 от 1979 год., до който момент същият е бил приложим относно статута на следствието като част от системата на МВР – изпълнителната власт.

ЗСВ (ДВ, бр. 59 от 22.07.1994 г.) влиза в сила на 26.07.1994 г., както е отбелязано изрично в решение №7/11.08.1994 г. по конституционно дело № 10/94 г. на КС на РБ.

С постановление № 59 на Министерския съвет от 13.03.1995 г. за определяне размера на обезщетенията при прекратяване на служебните правоотношения на следователите и помощник-следователите от Националната следствена служба (ДВ, бр.26/21.03.1995 г.), в чл.1 е определен размер на обезщетението в зависимост от прослуженото време. (от 3-5 г-1 месечна работна заплата (МРЗ), над 5 до 10 г-2 МРЗ, над 10 до 15 г-4 МРЗ, над 15 до 20 г-8 МРЗ, над 20 г-12 МРЗ).

Със Закона за МВР (ДВ, бр.57/1991 г.) чл.68 ал.1 е дадена възможност за получаване на еднократно обезщетение на всички служители от МВР (не само на следователи и пом.следователи).

На практика, много следователи и пом.следователи, работили преди това на други длъжности в системата на МВР (оперативни работници, охранителни полицаи, служители в служби КАТ и др.) при т.нар. „девоенизиране“ на следователите и пом.следователите, са получили обезщетение не само по ПМС № 59/1995 г. но и по ЗМВР за заеманите длъжности в системата на МВР, различни от следователските. Изобщо не коментирам размера на получените през 1995 г., обезщетения, които са с левова равностойност на няколко десетки щатски долара.

Следва да се има предвид, че като офицери от МВР, следователите са изпълнявали и други полицейски дейности, нямащи нищо общо с разследването (охрана на масови мероприятия, издирване и задържане на лица и др.)

С промени в ЗСВ (ДВ,бр.133/1998 г.) е приет чл.139г ал.1 „Съдия, прокурор или следовател с повече от 10 години стаж като съдия, прокурор или следовател при освобождаване от длъжност има право на еднократно парично обезщетение в размер на толкова брутни месечни възнаграждения, колкото години има прослужени в органите на съдебната

власт, но не повече от 20 брутни месечни възнаграждения.“ Тази разпоредба е възпроизведена и в чл.225 ал.1 на сега действащия ЗСВ.

С писмо № И-78/28.02.2011 г., подписано от В.Първанов-заместник на Главния прокурор при ВКП са дадени указания, по-късно залегнали и в Ръководството за организация на работата на административните ръководители в ПРБ, издадено от тогавашния главен прокурор-проф. Б.Велчев-т.6 от раздел XII „Освобождаване от длъжност и обезщетения“, в смисъл, че считано от влизане в сила на ЗСВ (26.07.1994 г.) следствените служби са органи на съдебната власт, следователите са магистрати и на общо основание следва да получат обезщетението по чл.225 ЗСВ, както всички останали магистрати със стаж повече от 10 години в органите на съдебната власт-по едно брутно месечно възнаграждение (БМВ) за всяка прослужена година в органите на съдебната власт, но не повече от 20.

Съгласно тези указания в периода вкл.до 2019 г. са освободени на основание чл.165 ал.1 т.1 или т.2 ЗСВ много следователи и бивши следователи, впоследствие преназначени за прокурори или съдии, които са получили еднократно обезщетение по чл.225 ЗСВ, съобразно прослуженото време в органите на съдебната власт след 26.07.1994 г. без да се приспада полученото през 1995 г. обезщетение по ЗМВР или ПМС № 59/1995 г. (Лично на мен са ми известни повече от 10 случая на следователи от ОСлС (сега-СО към ОП)-Русе, Ловеч, В.Търново, Габрово, Силистра, НСлС).

В последните години практиката, особено в системата на ПРБ се промени. При освобождаване на магистрат, на основание чл.165 ал.1т.1 или т.2 ЗСВ, се изплаща обезщетение в размер от 8 до 12 брутни месечни възнаграждения, като се приспада полученото обезщетение по ЗМВР и ПМС № 59/1995 г.за прослуженото от тях време в системата на МВР, преди 26.07.1994 г.

Решенията по заведените от колегите дела сочат на разнообразна и противоречива съдебна практика. В някои случаи исковете се уважават изцяло, в някои случаи-частично, а в някои случаи се отхвърлят.

На практика се получават следните курioзни случаи:

- Следовател със стаж повече от 40 години, от които повече от 20 в системата на МВР и повече от 20- в органите на съдебната власт, получава обезщетение в размер на 8 БТВ, защото при „девоенизирането“ през 1995 г. е получил 12 МРЗ по ПМС № 59/1995 г. (за повече от 20 г. стаж в МВР). В същото време

следовател, започнал работа в системата на МВР, но нямащ 3 г. стаж към 26.07.1994 г. (и не получил минимума от 1 МРЗ по ПМС № 59/1995 г.) или започнал работа в следствените органи след 26.07.1994 г. получава 20 БТВ при освобождаването му след 2015 г.).

- На магистрати, заемали преди 1994 г. други длъжности в системата на МВР и впоследствие преназначени за следователи/помощник-следователи, не им се изплаща обезщетение в пълен размер, а се приспада полученото по ЗМВР обезщетение за прослуженото време в МВР, нямащо нищо общо с разследването.
- Някои магистрати, вкл. и преназначени впоследствие като съдии и/или прокурори са получили пълния размер на обезщетението съобразно прослуженото време в органите на съдебната власт след 26.07.1994 г., а на други е приспаднало полученото като служители на МВР обезщетение.

След анализ на горните нормативни актове и цитираните указания, личното ми становище е, че считано от 26.07.1994 г. следствените служби са органи на съдебната власт, следователите са магистрати и при освобождаването им на основание чл.165 ал.1, т.1 или т.2 ЗСВ следва да получат обезщетението по чл.225 ЗСВ, като всички останали магистрати.

Още веднъж моля, да имате предвид изложеното по-горе при обсъждането на проекта за решение за определяне на реда и начина за изчисляване на обезщетенията по чл.225 ал.4 вр ал.1 ЗСВ.

С уважение:

ЕВГЕНИ ДИКОВ-
ЧЛЕН НА ВСС

